

نگاه روزنامه‌نگار

آزادی زندانیان سیاسی امیدی که زنده می‌شود

شادی مکی
گزارشگر هم میهن

«عفو شد، آزاد شد، انجام حکم... متوقف شد؛» اخباری که این روزها زیاد می‌شنویم. این آزادسازی‌ها و رفتار ملایم‌تر نسبت به برخی از زندانیان عقیدتی سیاسی را می‌توان پاسخی مثبت به بخشی از مطالبات مردم مبنی بر آزادی این گروه از زندانیان توصیف کرد؛ مطالبه‌ای که فریاد می‌زد و فریاد می‌زند: «زندانی سیاسی آزاد باید گردد»؛ این رویکرد جدید و مسالمت‌جویانه که در قوه قضائیه بی‌سابقه و در خوش‌بینانه‌ترین حالت کم‌سابقه بوده است. اولین خبر مسرت‌بخش در این حوزه در فروردین‌ماه امسال منتشر شد: «زندانیان محیط زیستی آزاد شدند». عفو‌ی که آن زمان نیلوفر بیانی، سپیده کاشانی، هومن جوکار و طاهر قدیریان بعد از تحمل ۶ سال مشمول آن شدند. حالا هم به نظر می‌رسد با پیروزی مسعود پزشکیان در انتخابات این رویکرد «آزاد کردن منتقدان از بند» شتاب بیشتری به خود گرفته است؛ چنانکه در روزهای اخیر شاهد مشمول عفو قرار گرفتن افرادی مانند محسن برهانی حقوقدان منتقد، شروین حاجی‌پور، هنرمند منتقد، آزادی مجید توکلی و عبدالله مومنی زندانیان سیاسی و آزادی مشروط‌فازنه هاشمی فعال سیاسی بوده‌ایم. خبر تیره شدن افسانه بایگان، هنرمند منتقد هم چند روز پیش منتشر شد. وکیل یاشار سلطانی روزنامه‌نگار محبوس هم از پذیرش اعاده دادرسی او در دیوان عالی کشور خبر داده است؛ موضوعی که وفق قانون آئین دادرسی کشور امیدها را برای توقف اجرای حکم و حتی آزادی او افزایش می‌دهد. از سوی دیگر خبرهایی هم درباره به مرخصی آمدن صباذریپک روزنامه‌نگار زندانی شنیده شده است.

رویکرد نوین قوه قضائیه به زندانیان سیاسی را شاید بتوان نقطه عطفی در روند درک بیشتر ساختار حکمروایی از مطالبات و حقوق شهروندان در نظر گرفت؛ رفتاری که با توجه به همزمانی آن با بر سر آمدن دولت «وفاق ملی» نشانه‌ای از همکاری و تعامل بیشتر دو قوای مجریه و قضائیه کشور را هم به همراه دارد؛ مسئله‌ای که روز گذشته مورد تأکید فاطمه مهاجرانی سخنگوی دولت هم قرار گرفت.

با این وجود به نظر می‌رسد که هنوز هم دست و دل دستگاه قضایی کشور لرزان است. توصیه‌های غلامحسین محسنی‌اژه‌ای رئیس دستگاه قضایی کشور به افراد مشمول عفو و تقلیل مجازات‌یافته‌ها هادی بر این مدعا است: «فردی که در مرخصی مرتکب جرم شد یا با آزادی مشروط بیرون آمد و دوباره عملی را تکرار کرد این موارد باعث بسته شدن دست قوه قضائیه برای تکرار این اتفاقات در آینده می‌شود». البته حرکت این دستگاه به سوی توجه به حقوق شهروندان ولو با عقاید متفاوت و حتی مخالف با ساختار حاکم، روندی مثبت و غیرقابل انکار است. روندی که امید است با تداوم آن شاهد آزادی سایر زندانیان سیاسی - عقیدتی باشیم. افرادی مانند سعید مدنی جامعه‌شناس، مصطفی تاج‌زاده فعال سیاسی، ویدا ربانی و روح‌الله نخعی روزنامه‌نگار هم از جمله افرادی هستند که رهایی آنها از بند، مورد انتظار جامعه است. این اتفاق در کنار مخومه شدن پرونده الهه محمدی و نیلوفر حامدی روزنامه‌نگاران محکوم به حبس و مشمول عفو قرار گرفتن آنها در کنار جاری شدن همین رویکرد نسبت به سایر زندانیان سیاسی - عقیدتی، می‌تواند مهر تأییدی باشد بر تأکید نوین دستگاه قضایی کشور برای انجام وظیفه عدالت‌گستری خود به دور از فشارها و نگاه‌های نهادهای امنیتی. نهادهایی که بارها و کلا و حتی رئیس دستگاه قضا بر ورود و تأثیرگذاری آنها بر روند رسیدگی به پرونده‌های سیاسی و حتی قضات این پرونده‌ها تأکید داشته‌اند. سخن آخر آنکه یکی از پرننگ‌ترین نمودهای مردم‌سالاری و دموکراسی یک کشور در همین رویکردهای قانونی و قضایی حکمروایان نسبت به شهروندان متبلور است. در حقیقت میزان احترام به حقوق ذاتی شهروندان برای آزادی بیان و عقیده و میزان تحمل مخالفان و منتقدان توسط ساختار حکمروایی مقلوبه‌ایست که به خوبی وضعیت حکمروایان یک جامعه را نسبت به حدود اختیارات خود و حقوق و آزادی‌های ملت بیان می‌کند. حالا اگر دستگاه‌های قضایی و امنیتی در کشوری دست به دست‌یکدیگر داده و منتقدان را با تهدید و تحذیر مواجه سازند، به معنای آن است که این مردم‌سالاری در ساختار سیاسی مذکور آنگونه که باید به رسمیت شناخته نشده یا در حداقلی‌ترین وضعیت پذیرش قرار دارد. حالا اما رویکرد این روزهای ساختار قضایی و اجرایی کشور این امید را زنده می‌کند که ساختار سیاسی حاکم بر کشور با دریافت و درکی جدید نسبت به مطالبات و هنجارهای «جامعه نو شده ایرانی» ضمن به رسمیت شناختن بیش از پیش حق شهروندان بر بیان عقاید و نظرات‌شان، میزان سعه‌صدر در این ساختار را هم افزایش دهد.

محروم از تحصیل به دانشگاه‌ها و مخومه کردن پرونده برخی محکومیت‌ها که با پیگیری رئیس محترم جمهور و همراهی دستگاه محترم قضایی هم از دیگر اخبار خوبی بود که جا دارد از رئیس محترم این قوه به جهت حرکت در راستای وفاق ملی تشکر و قدردانی کنیم.»

▼ پیگیری مسئله FATF

مسئله تلاش ایران برای خروج از لیست سیاه FATF یکی از مسائلی بود که از دوران انتخابات مورد تأکید و توجه مسعود پزشکیان قرار داشت. سخنگوی دولت در پاسخ به سوالاتی درباره این مسئله اظهار داشت که موضوع FATF با هماهنگی مجمع تشخیص در چارچوب منافع ملی در حال پیگیری است و اقدام خواهد شد. سخنگوی دولت تأکید کرد که FATF شامل چهار معاهده است که دو مورد آن را ایران سال‌هاست رعایت می‌کند و دو معاهده پالرمو (کنوانسیون مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی) و CFT (کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم) باقی مانده که باید به آن بپیوندیم. مهاجرانی در پاسخ به سوالاتی راجع به برنامه دولت برای رفع تحریم‌ها نیز اظهار داشت: «از مدت‌ها قبل رهبری حجت را بر ما تمام کردند و فرمودند اگر بشود تحریم‌ها را لغو کرد یک ساعت را هم نباید از دست داد. ما به رویکرد عزتمندانه پایبندیم. این جاده‌ای دوطرفه است و دو طرف باید درباره آن اقدام کنند.»

▼ ملاقات با پوتین

سخنگوی دولت از سفر مسعود پزشکیان به روسیه برای شرکت در اجلاس سالانه رؤسای جمهور بریکس و دیدار با ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور این کشور خبر داد.

▼ تعطیلی پنجشنبه و اسب‌زین‌شده

پاسخ‌های سخنگو به دو سوال، مسئله دولت پیشین را به میان آورد. مهاجرانی، درباره نظر دولت نسبت به تعطیلی روز پنجشنبه، گفت: «آنچه در دولت مطرح شد، بازگشت به لایحه ارسالی در دولت سیزدهم است. لایحه‌ای که دولت سیزدهم داده بود این بود که به دلیل این که حجم زیادی از ادارات در تهران و خیلی از شهرهای بزرگ روز پنجشنبه تعطیل هستند با رعایت ساعات کار روز پنجشنبه تعطیل شود، اگر روز دیگری باشد بهای تمام‌شده در بخش خصوصی زیاد خواهد شد، روز جمعه هم در قانون اساسی تعطیل است. بازگشت به لایحه ارسالی در دولت چهاردهم در دستور کار است.» مهاجرانی در پاسخ به سوالاتی مبنی بر اینکه چه چیزی از دولت پیشین تحویل گرفتید؟ گفت: «یک سنت ناپسندی از قبل در کشور ما به‌جا مانده و آن این است که هر دولتی که سر کار می‌آید دولت قبلی را به نوعی نابود می‌کند و همه زحماتش را نادیده می‌گیرد. در هر حال آنچه تحویل گرفته‌ایم، هرچه که هست، پولی در آن نیست.» وی تصریح کرد: «اولی نکته مهم این است که دولت را دولت وفاق می‌دانیم و اولاً از زحمات دولت سیزدهم تشکر می‌کنیم و امیدواریم با وفاق که ایجاد می‌شود مردم شرایط بهتری را احساس کنند، چون حال و سفره مردم، میزان الحزبه کارکرد دولت‌هاست. امیدواریم با کمک وفاق که ایجاد می‌کنیم مردم ما را درست قضاوت کنند.»

شد. برخی خبرنگاران که در جریان لزوم ارسال سوال تا روز پنجشنبه گذشته قرار نگرفتند نیز از جمله رسانه‌هایی بودند که در روز نشست خبری رئیس‌جمهور نیز این امکان را پیدا نکردند. مسئله ارسال سوال و تأیید آن مورد اعتراض یکی از خبرنگاران قرار گرفت و با توضیحاتی از سوی سخنگو و یکی از کارمندان نهاد رویه‌رو شد. مهاجرانی در این خصوص گفت: «نقد شما، نقد درستی است. خبرنگاران باهوشند و ما هم دنبال این هستیم که سوالات با دقت و کامل پاسخ داده شوند تا پاسخ درستی به جامعه هدف و مخاطبان خود بدهند.» فرد دیگر نیز در پاسخ به این صحبت خبرنگار مبنی بر اینکه بدعتی در این حوزه گذاشته شده است، اظهار داشت که این رویه از زمان دولت روحانی برقرار شد تا پاسخ‌هایی دقیق به سوالات خبرنگاران داده شود.

▼ دادگاه‌های صلح و کاهش اطلاع دادرسی

در ادامه این نشست صادقی، رئیس مرکز حل اختلاف قوه قضائیه درباره دادگاه‌های صلح توضیح داد: «قانون جدید شورای حل اختلاف که در سال ۱۴۰۲ تصویب شد ویژگی‌هایی دارد. یکی این است که قانون شوراها داند می‌شدند. در کنار شوراها در متن قانون شورای حل اختلاف، تأسیس دادگاه صلح اتفاق افتاده است و قرار است مثل سایر دادگاه‌ها در دادگستری تشکیل شوند که مأموریت آن‌ها اطلاع صلح و سازش است و بعد اگر امکان صلح نبود صدور رای اتفاق می‌افتد. در کنار دادگاه صلح نیز یک شورای حل اختلاف شکل می‌گیرد و قرار است پرونده‌هایی که به دادگاه صلح ارجاع می‌شوند با رضایت خودشان به‌شورا بروند و این امر امتیاز دارد و آن این است که پرونده از دادگاه خارج نمی‌شود و نوبت طرفین محفوظ است و نهایتاً دو ماه فرصت وجود دارد که برای صلح و سازش تلاش کنند و فرصتی است که تا مراجعه تعیین نوبت، مردم از احتمال سازش بهره‌مند شوند.»

او درباره نقش دادگاه‌های صلح در کاهش اطلاع دادرسی هم بیان کرد: «دادگاه صلح از چند جهت می‌تواند در کاهش اطلاع دادرسی مؤثر باشد. اول اینکه برای صلح و سازش تلاش می‌کند و از آنجا که شورای حل اختلاف در جوار دادگاه صلح است، دادگاه صلح طرف یک تا دو هفته می‌تواند موضوع را به سازش برساند و نهایتاً با صدور گزارش اصلاحی کار بررسی پرونده‌ها به‌تمام می‌رسد. نکته دیگر اینکه برای ارجاع پرونده به دادگاه دو ماه بیشتر زمان گذاشته نشده است، یعنی سقف زمانی دارد و همین موضوع به کاهش اطلاع دادرسی کمک می‌کند؛ نکته دیگر حذف مرحله دادرسی در آن موارد و پرونده‌های کیفری است که در صلاحیت دادگاه صلح هستند، این موضوع سبب کاهش اطلاع دادرسی می‌شود.» صادقی اضافه کرد: «حذف مرحله تجدیدنظر در حدود نیمی از صلاحیت‌های دادگاه صلح است که زودتر به قطعیت می‌رسد و پرونده تعیین تکلیف می‌شود و مجموعه این‌ها به کاهش اطلاع دادرسی کمک می‌کند.»

احمد عربانی

جواد ظریف:
به صورت غیر رسمی به وزارت خارجه کمک می‌کنم!

تو بشین
پشت فرمون
من هلش می‌دم!!

هر کاری می‌کنم
روشن نمی‌شه!!

رخداد سیاست

حمله به اسرائیل یا پزشک‌ها؟

واکنش همزمان تندروها و براندازان به اظهارات رئیس‌جمهور در نیویورک

کاهش تنش نیست این حرف به معنای خلع سلاح تبلیغاتی طرف مقابل با استفاده از تئوری موازنه صفر است. پزشک‌ها در واقع تألیف به محال را مطرح می‌کنند که برای اسرائیل اصلاً پذیرفتنی نیست. زیرا بقای اسرائیل توسعه‌طلبی است و این سیاست را با انکا به‌خورداری از انواع سلاح‌های مرمک‌پیش می‌برد. بنابراین یک نوع تاکتیک برای خلع سلاح تبلیغاتی طرف مقابل است زیرا همه می‌دانند اسرائیل به هیچ‌وجه حاضر به خلع سلاح نمی‌شود. من خواهش می‌کنم به این موضوع مهم دقت کنید. چندین دهه است که تئوری خاورمیانه‌عاری از سلاح‌های هسته‌ای از سوی ایران، مصر و چند کشور دیگر در مجامع بین‌المللی مطرح می‌شود. چرا اسرائیل زیر بار نمی‌رود؟ به خاطر اینکه این رژیم جنتایتکار بیش از ۲۰۰ کلاهک هسته‌ای دارد و خاورمیانه‌عاری از سلاح هسته‌ای یعنی خلع سلاح اتمی اسرائیل مشخص است که آنها هیچ‌گاه این طرح را نمی‌پذیرند. اما چرا طرف مقابل مرتب این طرح را در مجامع بین‌المللی مطرح می‌کند؟ به این دلیل که ثابت‌کنند تبلیغات اسرائیل در مورد نگرانی از تهدید هسته‌ای دروغ است. زیرا اگر واقعاً اسرائیل نگران تهدید هسته‌ای بود موازنه صفر هسته‌ای را می‌پذیرفت. براین اساس شما مطمئن باشید در اینجا بحث آقای پزشک‌ها خلع سلاح ایران در برابر اسرائیل نیست بلکه بحث این است که تبلیغات اسرائیل را رسوا کند و نشان دهد که این رژیم توسعه‌طلب برای بقای خود متکی به سلاح است و به هیچ‌وجه خلع سلاح را نمی‌پذیرد. تنها ایرادی که می‌شود به این حرف آقای پزشک‌ها وارد کرد این است که ایشان باید به جای واژه خلع سلاح که خیلی کلی است از واژه برقراری موازنه صفر استفاده می‌کرد. **رضا نصری، دیگر کارشناس سیاست خارجی نیز نوشت:** «رئیس‌جمهور در اینجا به استاندارد دوگانه‌ای که در غرب نسبت به عملکرد ایران و رژیم اسرائیل اعمال می‌شود اشاره می‌کند: «از ایران می‌خواهند به گروه‌های مقاومت کمک کنند، اما اسرائیل را تا دندان مسلح می‌کنند. از ایران می‌خواهند برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای‌اش را جمع کنند، اما اسرائیل می‌تواند سلاح هسته‌ای داشته باشد و دیگران را با آن تهدید کند. از ایران می‌خواهند برنامه موشکی‌اش را متوقف کند، اما اسرائیل می‌تواند هر سلاحی که خواست در اختیار داشته باشد.» در چنین بستری می‌گویم ما آماده‌ایم تمام سلاح‌های مان را بگذاریم کنار به شرط اینکه اسرائیل هم بگذارد کنار! هدف از این عبارت این است که نامربوط بودن توقع غربی‌ها را نشان دهد. هیچ ارتباطی به مصالحه با اسرائیل ندارد.»

گروه خبر: دواظهار نظر رئیس‌جمهور در جریان سفر به نیویورک، دستاویز حمله تندروها به رئیس‌جمهور در فضای حقیقی و مجازی شده است. اول، اظهار نظر رئیس‌جمهور درباره مسائل جاری منطقه که با تیتز نادرست خبرگزاری بلومبرگ آمریکا حاشیه‌آفرین شد و دوم، جمله‌ای که در مصاحبه رئیس‌جمهور با فریدزکریا، مجری سرشناس شبکه‌سی‌ان‌ان گفت و به یکسان نبودن توانایی حزب‌الله و اسرائیل اشاره داشت. به غیر از سیاستمداران تندرو که بحثی جداگانه دارند، این دست حملات سایبری به یک مقام رسمی کشور که در سه سال گذشته به طور کامل تعطیل شده بود، دیروز در دیگر اوج گرفت. این دست حمله‌ها بی‌سابقه نیست اما کم‌سابقه است. کاربران توییتری شناخته‌شده به عنوان سایبری، از دیروز تلاش کردند هشتگ‌هایی مانند استیضاح پزشک‌ها را داغ کنند. به غیر از رئیس‌جمهور، محمدجواد ظریف، معاون راهبردی پزشک‌ها و سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه نیز هدف این حمله‌ها قرار گرفتند. بلومبرگ در تیتز خود به آمادگی ایران برای کاهش تنش با اسرائیل اشاره کرده بود. موضوعی که به سرعت مورد تکذیب وزیر امور خارجه کشورمان قرار گرفت.

▼ پزشک‌ها چه گفت؟

حواشی، فحاشی و حملات گسترده به پزشک‌ها به خاطر این چند جمله بود: «بیایید کمک کنید تعامل کنیم و نجات بگیریم، مسائلی که با گفت‌وگو می‌توانیم حل کنیم با موشک و اسلحه حل نکنیم. ما آماده‌ایم تمام سلاح‌هایمان را کنار بگذاریم به شرطی که اسرائیل هم کنار بگذارد. یک سازمان بین‌المللی بیاید امنیت منطقه را تأمین کند. حتی این هم لازم نیست، ما خودمان بلدییم امنیت خودمان را تأمین کنیم.» اما این بخش از صحبت‌های رئیس‌جمهور نادیده گرفته شد: «ولی هیچ‌کس مقابل کس دیگر نباید طرف مقابل را تا دندان مسلح کند و به یک طرف بگوید حق نداری یک موشک هم بسازی.»

▼ تحلیل کارشناسان از محتوای سخنان رئیس‌جمهور

دو کارشناس شناخته‌شده سیاست خارجی به تحلیل این صحبت‌های رئیس‌جمهور پرداختند. **حسن بهشتی‌پور** در یادداشتی تلگرامی نوشت: «وقتی قابل صوتی‌را، گوش می‌کنیم، می‌بینیم که اصلاً بحث رئیس‌جمهور کاهش تنش با اسرائیل نیست. پزشک‌ها در مورد خلع سلاح دو طرف صحبت می‌کنند. این حرف به معنای آمادگی برای

سمفونی خطوط